क्रेडिट रेटिङ्ग नियमावली, २०६८

क्रेडिट रेटिङ्ग व्यवसायलाई नियमित र व्यवस्थित गर्ने उद्देश्यले धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ११६ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारको स्वीकृति लिई नेपाल धितोपत्र बोर्डले देहायका नियमहरु बनाएको छ ।

परिच्छेद – १
प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यी नियमहरुको नाम "क्रेडिट रेटिङ्ग नियमावली, २०६८" रहेको छ ।

(२) यो नियमावली नेपाल धितोपत्र बोर्डले तोकेको मितिदेखि लागू हुनेछ ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसंङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस नियमावलीमा,-

(क) "अनुमतिपत्र" भन्नाले क्रेडिट रेटिङ्ग सम्बन्धी व्यवसाय गर्नका लागि नियम १० को उपनियम (२) बमोजिम प्रदान गरिएको अनुमतिपत्र सम्झनुपर्छ ।

(ख) "ऐन" भन्नाले धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ सम्झनुपर्छ ।

(ग) "कम्पनी" भन्नाले कम्पनी ऐन, २०६३ मा उल्लेख भएबमोजिमको कम्पनी सम्झनुपर्छ ।

(घ) "क्रेडिट रेटिङ्ग" भन्नाले मुख्यतया निष्काशनकर्ताको धितोपत्र, कुनै व्यक्ति वा संगठित संस्थाको साखको गुणस्तर सम्बन्धमा मूल्याङ्कन गर्ने तथा राय प्रकट गर्ने लगायत तत्सम्बन्धी प्रकृयासमेत सम्झनुपर्छ ।

(ङ) "क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था" भन्नाले क्रेडिट रेटिङ्ग ब्यबसाय गर्न बोर्डबाट अनुमति प्राप्त संस्था सम्झनुपर्छ ।

(च) "खुद सम्पत्ति (नेटवर्थ)" भन्नाले संगठित संस्थाको सेयरको चुक्ता पुँजी तथा जगेडा कोषहरु (सम्पत्तिको पुनर्मूल्याङ्कनबाट सिर्जित कोषबाहेक) को कुल जोडमा सञ्चित नोक्सानीको कुल रकम र अपलेखन गर्न बाँकी स्थगन तथा विविध खर्चहरु घटाई बाँकी रहन जाने कुल रकम सम्झनुपर्छ ।

(छ) "ग्राहक" भन्नाले क्रेडिट रेटिङ्गसम्बन्धी सेवा प्राप्त गर्ने संस्था वा व्यक्ति सम्झनुपर्छ ।

(ज) "बोर्ड" भन्नाले ऐनको दफा ३ बमोजिम स्थापना भएको नेपाल धितोपत्र बोर्ड सम्झनुपर्छ ।

(झ) "व्यक्ति" भन्नाले प्राकृतिक व्यक्ति, संगठित संस्था, कम्पनी वा निकायलाई सम्झनुपर्छ।

(ञ) "रेटिङ्ग संकेत" भन्नाले निष्काशनकर्ताले प्रयोगमा ल्याउने गरी यस नियमावलीको अधिनमा रही धितोपत्र सम्बन्धमा क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले स्तरमान जनाउने संकेत वा अन्य स्तरमान अपनाएर व्यक्त गरेको धारणालाई सम्झनुपर्छ ।

(ट) "रेटिङ्ग समिति" भन्नाले क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले रेटिङ्ग गर्ने प्रयोजनका लागि गठन गरेको समितिलाई सम्झनुपर्छ ।

(ठ) "मुख्य सेयरधनी" भन्नाले एक्लै वा आफ्नो एकाघर परिवारको सदस्य वा सहायक कम्पनी वा मुख्य कम्पनी सबैको मिलाएर क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको कुल चुक्ता पुँजीको

कम्तीमा दश प्रतिशत शेयर ग्रहण गरेको वा कुल मतदाता संख्याको कम्तीमा दश प्रतिशत मतदानको अधिकार भएको व्यक्ति वा निकाय सम्झनुपर्छ ।

(ड) "संचालक" भन्नाले क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको संचालक समितिको सदस्य सम्झनुपर्छ र सो शब्दले अध्यक्ष वा वैकल्पिक सञ्चालक समेतलाई जनाउँदछ ।

(ढ) "सहमतिपत्र" भन्नाले विदेशी क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले नेपालमा संयुक्त लगानीमा क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था स्थापना गरी संचालन गर्न वोर्डबाट प्रदान गरिने सहमतिपत्र सम्झनुपर्दछ ।

(ण) "संगठित संस्था" भन्नाले धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ मा परिभाषा भएबमोजिमको संस्था सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद-२

क्रेडिट रेटिङ्गको अनिवार्यता तथा सहमतिपत्रसम्बन्धी व्यवस्था

३. **क्रेडिट रेटिङ्ग गराउनु पर्नेः** (१) कुनैपनि संगठित संस्थाले देहायबमोजिमको कुनै धितोपत्र सार्वजनिक निष्काशन गर्ने भएमा निष्काशन गर्नुपूर्व क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थामार्फत रेटिङ्ग गराएर मात्र निष्काशन गर्नुपर्नेछ :–

(क) कम्तीमा तीन करोड रुपैयाँभन्दा बढी मूल्यको सेयरको सार्वजनिक तथा हकप्रद निष्काशन,

तर, बोर्डले आवश्यक देखेमा तीन करोड रुपैयाँभन्दा कम मूल्यको सेयरको निष्काशनमा पनि रेटिङ्ग गराउनुपर्ने गरी सार्वजनिक सूचना गरी तोक्न सक्नेछ ।

(ख) डिवेन्चर तथा अन्य ऋणपत्र निष्काशन,

(ग) अग्राधिकार सेयर निष्काशन,

(घ) अंकित मूल्यमा प्रिमियम थप गरी संगठित संस्थाले गर्ने प्राथमिक निष्काशन, फर्दर पब्लिक इस्यु, हकप्रद निष्काशन तथा अन्य निष्काशन,

(ङ) बोर्डले तोकिदिएबमोजिम अन्य धितोपत्र वा उपकरण ।

(२) धितोपत्रको रेटिङ्गसम्बन्धमा प्राप्त परिणाम उपनियम (१) बमोजिम धितोपत्र निष्काशन गर्नुपूर्व प्रकाशन गरिने बिक्री प्रस्ताव/विवरणपत्र/अन्य सार्वजनिक रुपमा प्रकाशित हुने विवरणमा समावेश गर्नुपर्ने छ ।

(३) निष्काशनकर्ताले सार्वजनिक रुपमा प्रकाशित हुने विवरण प्रकाशन गर्दा अन्य नियमन निकाय (नेपाल राष्ट्र बैंक, बीमा समिति वा अन्य) को व्यवस्थाअनुसार रेटिङ्ग गरिएको भए सोसमेत उल्लेख गर्नुपर्ने छ ।

(४) बैंक वा वित्तीय संस्थाबाट ऋण सुविधा लिन चाहनेले समेत यस नियमावली बमोजिम क्रेडिट रेटिङ्ग गराउन सक्नेछ ।

(५) यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि बैंक वा वित्तीय संस्थाबाट ऋण सुविधा लिन चाहनेले यस नियमावलीबमोजिम क्रेडिट रेटिङ्ग गराउनुपर्ने गरी नेपाल राष्ट्र बैंकले तोकिदिएमा ऋण सुविधा उपभोग गर्न चाहनेले यस नियमावली बमोजिम क्रेडिट रेटिङ्ग गराउनुपर्ने छ ।

(६) यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि क्रेडिट रेटिङ्ग व्यवसाय गर्न कुनै कम्पनीले बोर्डबाट अनुमति पत्र प्राप्त नगरेसम्म यस नियमावलीबमोजिम रेटिङ्ग गर्न अनिवार्य हुनेछैन ।

(७) धितोपत्र बजारको हितलाई ध्यानमा राखेर यस नियममा उल्लेख भएका व्यवस्थामा वा कुनै खास धितोपत्रलाई क्रेडिट रेटिङ्ग गर्नु नपर्ने गरी छुट दिनुपरेमा बोर्डले सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरेर त्यस्तो छुट दिन सक्नेछ ।

४. **सहमतिपत्रसम्बन्धी व्यवस्था:** (१) नियम १५ को उपनियम (२) को खण्ड (ख) बमोजिम योग्यता पुगेका विदेशमा स्थापित भई प्रतिष्ठित क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले कम्तीमा पच्चिस प्रतिशत र बढीमा पचहत्तर प्रतिशत स्वामित्व ग्रहण गरी नेपालमा संयुक्त लगानीमा कम्पनी स्थापना गरी क्रेडिट रेटिङ्गको काम गर्न चाहेमा बोर्डबाट क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था स्थापना गर्ने सहमतिपत्र प्राप्त गर्न निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२)उपनियम (१) बमोजिमको सहमतिपत्र प्राप्त गर्नको लागि सम्बन्धित विदेशी क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले देहायको विवरण तथा कागजातसहित बोर्डसमक्ष निवेदन दिनुपर्नेछः-

(क) कम्पनी विदेशमा दर्ता हुँदाको दर्ता प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि,
(ख) कम्पनीको प्रबन्धपत्र तथा नियमावली वा सोसम्बन्धी कागजातको प्रमाणित प्रतिलिपि,
(ग) कम्पनीले आफ्नो मुलुकमा क्रेडिट रेटिङ्ग कार्य संचालन गर्न सम्बन्धित नियमन निकायमा दर्ता भएको वा अनुमतिपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि
(घ) कम्पनीले नेपालमा क्रेडिट रेटिङ्गसम्बन्धी काम गर्ने भनी संचालक समितिले गरेको निर्णयको प्रतिलिपि,
(ङ) कम्पनीको विगत तीन बर्षमा क्रेडिट रेटिङ्गसम्बन्धी गरेको कार्यको विवरण,
(च) निवेदक कम्पनी र नेपाली पक्षबीच भएको संयुक्त लगानी सम्झौताको प्रतिलिपि,
(छ) संस्थापकहरुको शेयर स्वामित्वसम्बन्धी विवरण तथा विदेशी कम्पनीले नियम १५ को उपनियम (२) को खण्ड (ख) बमोजिमको व्यवस्था पूरा गरेको उद्घोषण,
(ज) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था स्थापना गर्न चाहने निवेदक संस्थाको अनुसूची-४ बमोजिमको ढाँचामा विवरण तथा कागजात,
(झ) विदेशी क्रेडिट रेटिङ्ग कम्पनीको प्रतिनिधिको हकमा प्रचलित कानुन बमोजिम गरिनेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम प्राप्त निवेदन र संलग्न विवरण तथा कागजात जाँचबुझ गर्दा सम्बन्धित विदेशी संस्थालाई नेपालमा क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था स्थापना गर्न सहमतिपत्र प्रदान गर्न उपयुक्त देखेमा बोर्डले निवेदकलाई अनुसूची-८ बमोजिमको ढाँचामा विदेशी संस्थाको नाममा सहमतिपत्र प्रदान गरी सोको जानकारी कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयलाई दिनेछ ।

(४) उपनियम (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि निवेदन साथ प्राप्त विवरण तथा कागजात जाँचबुझ गर्दा बोर्डले आवश्यक देखेमा निवेदकबाट थप विवरण वा कागजात माग गर्न, स्पष्ट गराउन, संशोधन गराउन वा थपघट गराउन सक्नेछ ।

(५) यस नियमबमोजिम सहमतिपत्र प्राप्त गरी स्थापित कम्पनीले बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त नगरी क्रेडिट रेटिङ्गसम्बन्धी व्यवसाय गर्नसक्ने छैन ।

(६) यस नियम बमोजिम सहमतिपत्र प्राप्त गरेको संस्थाले दुई वर्षभित्र क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था स्थापना गरी अनुमतिपत्रको लागि निवेदन पेश नगरेमा त्यस्तो सहमतिपत्र स्वतः खारेज भएको मानिनेछ ।

परिच्छेद-३

अनुमतिपत्रसम्बन्धी व्यवस्था

५. **क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था संचालन गर्न अनुमतिपत्र लिनुपर्नेः** (१) नियम १५ को उपनियम (२) बमोजिम योग्यता पूरा गरेका मूख्य शेयरधनी भएका क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको रुपमा काम गर्न चाहने संगठित संस्थाले बोर्डबाट अनुमति प्राप्त गरेर मात्र क्रेडिट रेटिङ्गसम्बन्धी काम गर्नसक्ने छ ।

(२) कसैले पनि यस नियमावलीबमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त नगरी कसैको क्रेडिट रेटिङ्ग गर्ने वा सो कार्य सम्बन्धी कुनै राय परामर्श दिने कार्य गर्न पाउने छैन ।

६. **अनुमतिपत्रका लागि निवेदन दिनुपर्नेः** क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको संचालनको लागि अनुमतिपत्र प्राप्त गर्नको लागि अनुसुची- १ बमोजिमको ढाँचामा अनुसूची-२ बमोजिमको निवेदन दस्तुर र देहायको विवरण तथा कागजातसहित बोर्डसमक्ष निवेदन दिनुपर्नेछ :-

(क) संगठित संस्था दर्ता प्रमाणपत्रको प्रमाणित प्रतिलिपि,

(ख) संगठित संस्थाको प्रबन्धपत्र तथा नियमावलीको प्रमाणित प्रतिलिपि,

(ग) कार्यकारी प्रमुख तथा संचालक समितिका पदाधिकारीको अनुसुची - ३ बमोजिमको विवरण,

(घ) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको संस्थापक संगठित संस्था भएमा अनुसूची -४ बमोजिमको विवरण,

तर नियम ४ बमोजिम सहमतिपत्र प्राप्त विदेशी संस्थाको हकमा पहिले पेश गरेको विवरणमा भएका फरकमात्र पेश गरे पनि पुग्नेछ ।

(ङ) अनुमतिपत्र प्राप्त गर्ने सम्बन्धमा संचालक समितिको निर्णयको प्रमाणित प्रतिलिपी,

(च) आगामी तीन आर्थिक वर्षको प्रक्षेपित वित्तीय विवरण समावेश भएको व्यवसायिक योजना ।

७. **निवेदन उपर जाँचबुझ गर्नेः** (१) बोर्डले नियम ६ बमोजिम प्राप्त निवेदन तथा विवरण र कागजात जाँचबुझ गर्नेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम परेको जाँचबुझ गर्दा आवश्यक देखिएमा बोर्डले थप विवरण वा कागजात माग गर्न सक्ने छ ।

(३) यस नियम बमोजिम निवेदन उपर जाँचबुझ गर्दा निवेदकलाई अनुमतिपत्र प्रदान गर्न उपयुक्त देखिएमा क्रेडिट रेटिङ्ग सेवा सञ्चालनका लागि आवश्यक पूर्वाधार तयार गर्न बोर्डले निवेदकलाई सूचित गर्नेछ ।

८. **पूर्वाधार तयार गर्नुपर्नेः** (१) नियम ७ को उपनियम (३) बमोजिम बोर्डले सूचित गरेको ६ महिना भित्र निवेदक संस्थाले देहाय बमोजिमको पूर्वाधार व्यवस्था गरी सोको जानकारी बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्ने छः-

(क) कार्यालय रहेको स्थान र कार्यालयमा रहेका सुविधा र क्षेत्रफल,

(ख) कार्यालय उपकरणहरु र अनुमति प्राप्तिपश्चात् व्यवसाय संचालन गर्न प्रयोग गरिने जानकारी, विश्लेषण गर्ने सामाग्री तथा कम्प्युटर प्रविधि (सफ्टवेर) आफैले व्यवस्था गर्ने वा अन्यबाट प्राप्त गर्ने,

(ग) संगठन संरचना र कार्य विभाजनसम्बन्धी व्यवस्था,

(घ) अनुसूची-५ बमोजिमको ढाँचामा क्रेडिट रेटिङ्ग व्यवसायमा प्रयोग गरिने जनशक्तिको विवरण

(२) नियम १५ को उपनियम (२) को खण्ड(ख) बमोजिमको विदेशी क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको कम्तीमा पच्चिस प्रतिशत शेयर स्वामित्वमा स्थापना भएको कम्पनीले रेटिङ्ग कार्यको लागि आवश्यक जनशक्ति तथा प्रविधि सहयोग उपलव्ध गराउने सम्झौता गरेको अवस्थामा उपदफा (१) को खण्ड (ख), (ग) र (घ) उक्त सम्झौता बहाल रहेको अवस्थासम्म अनिवार्य मानिने छैन ।

९. **पूर्वाधारको निरीक्षण गर्ने:** (१) नियम ८ बमोजिम तयार गरेको पूर्वाधार सम्बन्धमा निवेदकले बोर्डलाई जानकारी गराउनुपर्ने छ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम पूर्वाधार तयार गरेको जानकारी प्राप्त भएको पन्ध्र दिन भित्र बोर्डले स्थलगत निरीक्षण तथा जाँचबुझ गर्नेछ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम निरीक्षण तथा जाँचबुझ गर्दा पूर्वाधार सम्बन्धमा गरेको व्यवस्था अपर्याप्त देखिएमा बोर्डले निश्चित समयावधि तोकी निवेदकलाई थप व्यवस्था गर्न लगाउन सक्नेछ ।

(४) उपनियम (३) बमोजिम थप समयावधि तोकिएकोमा सो समयावधि भित्र आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था गरी बोर्डलाई जानकारी गराउनुपर्ने छ ।

१०. **अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने:** (१) नियम ९ बमोजिम निवेदकले तयार गरेको पूर्वाधार उचित देखिएमा क्रेडिट रेटिङ्ग व्यवसाय संचालन गर्न अनुसूची-२ बमोजिमको अनुमतिपत्र दस्तुर बुझाउन बोर्डले सूचित गर्नेछ ।

(२) निवेदकबाट उपनियम (१) बमोजिमको दस्तुर प्राप्त भएपछि बोर्डले अनुसूची-६ बमोजिमको ढाँचामा अनुमतिपत्र प्रदान गर्नेछ ।

११. **अनुमतिपत्र नवीकरण:** (१) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले प्रत्येक आर्थिक वर्षको लागि अनुमतिपत्र अवधि समाप्त भएको तीन महिनाभित्र अनुसुची-२ बमोजिमको नवीकरण शुल्कसहित अनुसूची-७ बमोजिमको ढाँचामा बोर्डसमक्ष निवेदन दिई अनुमतिपत्र नवीकरण गराउनुपर्नेछ ।

(२) आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र नवीकरणको लागि निवेदन पेश नगर्ने क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले उक्त म्याद समाप्त भएपछि अनुमतिपत्र नवीकरण नगरेसम्म क्रेडिट रेटिङ्ग गर्न पाउने छैन ।

(३) यस नियमावली बमोजिम बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्ने शुल्क वा दस्तुर पेश नगर्ने क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले त्यस्तो शुल्क वा दस्तुर नबुझाएसम्म अनुमतिपत्र नविकरण गरिने छैन ।

(४) परिच्छेद-६ बमोजिम वोर्डमा पेश गर्नुपर्ने विवरण पेश नगर्ने क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको अनुमतिपत्र नवीकरण कार्य बोर्डले रोक्का राख्न सक्नेछ ।

१२. **अनुमतिपत्र निलम्बन, खारेजी तथा अन्य कारवाही:** (१) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले ऐन तथा ऐनअर्न्तगत बनेका नियमावली वा बोर्डले समय समयमा जारी गरेका निर्देशनहरुको बारम्बार उल्लंघन गरेको भन्ने अनुसन्धानबाट पुष्टि भएमा वा क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको कार्यबाट लगानीकर्ताको हितविपरीतका कार्य भएको देखिएमा बोर्डले लिखित स्पष्टिकरण माग गरी त्यस्तो संस्थाको अनुमतिपत्र निलम्बन वा खारेज गर्ने कार्य प्रारम्भ गर्नेछ ।

तर, यसरी अनुमतिपत्र निलम्बन वा खारेज गर्नुअघि बोर्डले सम्बन्धित क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थालाई सफाई प्रस्तुत गर्ने पूर्ण मौका प्रदान गर्नेछ ।

(२) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था वा सोका पदाधिकारीले गलत मनसाय राखी वा जानीजानी गलत रेटिङ्ग गरेको प्रमाणित भएमा सम्बन्धित् कम्पनी वा पदाधिकारीलाई ऐनबमोजिम कारवाही गरिनेछ ।

(३) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको अनुमतिपत्र निलम्बन, खारेज वा अन्य कारबाहीसम्बन्धी व्यवस्था नेपाल धितोपत्र बोर्डसम्बन्धी नियमावलीअनुसार हुनेछ ।

परिच्छेद-४

पूँजी, स्वामित्व तथा योग्यतासम्बन्धी व्यवस्था

१३. **न्यूनतम पूँजी तथा आर्थिक स्रोत:** (१) यस नियमावली बमोजिम क्रेडिट रेटिङ्ग व्यवसाय गर्न चाहने कम्पनीको चुक्ता पूँजी कम्तिमा दुई करोड रुपैयाँ तथा नेटवर्थ कम्तीमा चुक्ता पूँजीको पचहत्तर प्रतिशत हुनुपर्ने छ ।

(२) बोर्डले आवश्यकता हेरी चुक्ता पूँजीमा थप गराउन वा नेटवर्थ तथा अन्य आर्थिक स्रोतसम्बन्धी व्यवस्था तोक्न सक्नेछ ।

(३) यस नियमावलीबमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त क्रेडिट रेटिङ्ग व्यवसायीको मूख्य शेयरधनी वा संस्थापक शेयरधनीले ग्रहण गरेको शेयर बिक्री वा हस्तान्तरण गर्नुपरेमा बोर्डको स्वीकृति लिएर मात्र बिक्री वा हस्तान्तरण गर्न सकिनेछ ।

(४) यस नियमावलीबमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन गर्न सक्ने छैन ।

१४. **स्वामित्व ग्रहण गर्न नसक्ने:** (१) देहायको कुनै पनि ब्यक्ति क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको संस्थापक हुन वा स्वामित्व ग्रहण गर्न योग्य हुने छैन :-

(क) नैतिक पतन देखिने फौज्दारी अभियोगमा कसुरदार ठहरेको,

(ख) भ्रष्टाचार वा ठगीको कसूरमा अदालतबाट सजाँय पाएको,

(ग) साहूको ऋण तिर्न नसकी दामासाहीमा परेको भए दामासाहीमा परेको पाँच वर्ष पूरा नभएको,

(घ) कर्जा सूचना केन्द्रको कालो सूचीमा रहेको भए उक्त सूचिबाट हटेको तीन बर्ष पूरा नभएको,

(ङ) बोर्ड, धितोपत्र बजार, धितोपत्र व्यवसायी वा सूचिकृत संगठित संस्थामा कुनै लाभको पद ग्रहण गरेको,

(२) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको स्वामित्व ग्रहण गरेको कुनै व्यक्ति उपनियम (१) बमोजिम अयोग्य हुन गएमा त्यसरी अयोग्य भएको छ महिनाभित्र योग्य व्यक्तिलाई स्वामित्व हस्तान्तरण गर्नुपर्ने छ ।

१५. **<u>क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको न्यूनतम योग्यताः</u>** (१)क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको अनुमतिपत्रका लागि आवेदन दिने संगठित संस्थाको देहायबमोजिमको योग्यता रहेको हुनुपर्ने छः-

(क) कम्पनीसम्बन्धी प्रचलित कानुनबमोजिम लिमिटेड कम्पनीको रुपमा दर्ता भएको,

(ख) उपनियम (२) मा उल्लेख भएबमोजिम योग्यता भएका मूख्य शेयरधनीको कम्तीमा एकाउन्न प्रतिशत शेयर स्वामित्व रहेको,

(ग) खण्ड (ख) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि उपनियम (२) को खण्ड (ख) मा उल्लेख भएबमोजिम विदेशी क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको अनिवार्य रुपमा न्यूनतम पच्चीस प्रतिशत शेयर स्वामित्व रहेको,

(घ) कम्पनीका संचालक तथा संस्थापक कुनै प्रकारको ठगी, जालसाजी वा नैतिक पतन देखिने कुनै अपराधमा सजाँय नपाएको वा ऐन तथा नियम पालना नगरेकोमा सजाँय नपाएको,

(ङ) कर्जा सूचना केन्द्र वा कुनै नियमन निकायको कालो सूचिमा रहेको भए उक्त सूचिबाट हटेको तीन बर्ष पूरा नभएको,

(च) दामासाहीमा नपरेको,

(छ) कम्पनी वा नियम १५ को उपनियम (२) को खण्ड (ख) मा उल्लिखित विदेशी संस्थासँग क्रेडिट रेटिङ्ग सम्बन्धमा अनुभवी तथा दक्ष जनशक्ति रहेको,

तर कम्पनीमा अर्थशास्त्र, वाणिज्य शास्त्र, वित्त, लेखा, वा वाणिज्य कानुनबिषयमा मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कम्तीमा स्नातकोत्तर उपाधि हासील गरेको कम्तीमा दुई र चार्टर्ड एकाउन्टेन्सीको उपाधि हासिल गरी नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट संस्थाबाट मान्यता प्राप्त गरेको कम्तीमा दुई कर्मचारी अनिवार्य हुनुपर्ने छ ,

(ज) संचालक तथा कार्यकारी प्रमुखको नियम १६ बमोजिमको योग्यता र नियम १७ बमोजिम अयोग्यता नरहेको,

(झ) कम्पनीको प्रवन्धपत्रमा मुख्य उद्देश्य क्रेडिट रेटिङ्ग गर्ने उल्लेख भएको,

(ञ) निवेदक कम्पनी वा कम्पनीको संस्थापकहरु वित्तीय दक्षता, वित्तीय पर्याप्तता र व्यवसायिक कारोबारमा स्वस्थता, व्यवसायिकता र इमानदारिताका आधारमा ख्याति कमाएको भन्नेमा बोर्ड विश्वस्त भएको ।

(२) नियम ६ बमोजिम प्राप्त निवेदन जाँचबुझ गर्दा निवेदक कम्पनीको मूख्य शेयरधनी देहायबमोजिमको कुनै एक वा एकभन्दा बढी भएको खण्डमा मात्र क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको रुपमा कार्य गर्न योग्य भएको मानिने छ :–

(क) निवेदक कम्पनीको संस्थापक प्रचलित कानुनबमोजिम स्थापना भएको तथा खुद सम्पत्ति एक अर्ब रुपैयाँ भएको संगठित संस्था,

(ख) विदेशमा स्थापना भएको कम्पनीको हकमा क्रेडिट रेटिङ्ग व्यवसायसम्बन्धी न्यूनतम पाँच वर्षको अनुभव रहेको तथा उक्त कम्पनी रहेको मुलुकको

सम्बन्धित नियमन निकायले क्रेडिट रेटिङ्ग व्यवसाय गर्न अनुमति प्रदान गरेको पाँच बर्ष पूरा भइसकेको तथा त्यस्तो अनुमति हालसम्म बहाल रहेको र मुख्य कम्पनी रहेको ठाँउमा कम्तीमा पचास करोड नेपाली रुपैया बराबरको खुद सम्पत्ति भएको विदेशी संस्था, वा

(ग) कर्जा सूचना केन्द्रको रुपमा नेपाल राष्ट्र बैंकबाट मान्यता प्राप्त निकाय ।

(३) उपनियम (१) तथा (२) मा उल्लेख भएका व्यवस्थाहरुको अतिरीक्त बोर्डले समय समयमा अन्य शर्तहरु तोकी लागू गर्न सक्नेछ ।

(४) यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको संस्थापक, संचालक तथा कार्यकारी प्रमुखको सम्बन्धमा उचित तथा योग्य (फिट एण्ड प्रपर) मापदण्ड सम्बन्धमा बोर्डले थप व्यवस्था तोकी लागू गर्न सक्नेछ ।

१६. **संचालक तथा कार्यकारी प्रमुखको योग्यताः** क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको संचालक तथा कार्यकारी प्रमुखको योग्यता देहायबमोजिम हुनुपर्नेछ :-

(क) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको कार्यकारी प्रमुख तथा संचालक चार्टर्ड एकाउन्टेन्सी वा सो सरहको उपाधी हासिल गरी वा अर्थशास्त्र, वाणिज्य शास्त्र, वित्त, लेखा, व्यवस्थापन वा वाणिज्य कानुन बिषयमा मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कम्तीमा स्नातकोत्तर उपाधी हासिल गरी पूँजी बजार वा उद्योग वा बाणिज्य वा बित्त वा लेखा वा कानुन वा व्यवस्थापन क्षेत्रहरुमध्ये कुनै एक वा एकभन्दा बढी क्षेत्रमा कम्तीमा पाँच बर्षको अनुभव हासिल गरेको,

(ख) नेपाल सरकारले स्वीकृति दिएकोमा बाहेक नेपाली नागरिक भएको ।

तर, विदेशी क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको प्रतिनिधिको हकमा प्रचलित कानुनबमोजिम गरिने छ ।

१७. **संचालक तथा कार्यकारी प्रमुखको अयोग्यताः** (१) देहायको अयोग्यता भएको व्यक्ति क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको संचालक वा कार्यकारी प्रमुख हुन सक्ने छैन :-

(क) बहुलाएको वा मानसिक सन्तुलन ठीक नभएको,

(ख) नैतिक पतन देखिने फौज्दारी अभियोगमा कसुरदार ठहरिएको भए सजाँय भुक्तान भएको मितिले पाँच बर्ष पूरा नभएको,

(ग) भ्रष्टाचार वा ठगीको कसूरमा अदालतबाट सजाय पाएको भए सजाय भुक्तान भएको मितिले पाँच बर्ष पूरा नभएको,

(घ) आफू वा आफू संचालक वा कार्यकारी प्रमुख रहेको कम्पनी वा संगठित संस्था साहूको ऋण तिर्न नसकी दामासाहीमा परेको भए दामासाहीमा परेको पाँच वर्ष पूरा नभएको,

(ङ) प्रचलित कानुनबमोजिम कर दाखिला नगरेको वा प्रचलित कानुनबमोजिम कर दाखिला गर्ने प्रयोजनका लागि आय विवरण पेश नगर्ने कम्पनी वा संगठित संस्थाको संचालक वा कार्यकारी प्रमुख रहेको,

(च) आफू वा आफू संचालक वा कार्यकारी प्रमुख रहेको कम्पनी वा संगठित संस्था कर्जा सूचना केन्द्रको कालो सूचीमा रहेको,

(छ) लगातार तीन वर्षसम्म लेखा परीक्षण भएको वित्तीय विवरण सार्वजनिक नगर्ने सार्वजनिक रुपमा धितोपत्र निष्काशन गरेका संगठित संस्थाको संचालक वा कार्यकारी प्रमुख रहेको,

(ज) ऐन बमोजिम सजाँय भई संगठित संस्थाको संचालक वा कार्यकारी प्रमुखको रुपमा कार्य गर्न नपाउने गरी बोर्डले सूचिकृत गरेको,

(झ) बोर्ड , धितोपत्र बजार वा धितोपत्र व्यवसायी कम्पनीको लाभको पदमा रहेको,

(ञ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी अभियोगमा थुनामा रहेको,

(ट) कर्जा सूचना केन्द्रको कालो सूचीबाट फुकुवा भएको तीन बर्ष पूरा नभएको ।

(२) कुनै कम्पनी वा संगठित संस्थामा कार्यकारी प्रमुखका रुपमा कार्यरत रहेको व्यक्तिले क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको कार्यकारी प्रमुखको रुपमा कार्य गर्न पाउने छैन ।

१८. **<u>नियमपालना अधिकृत नियुक्त गर्नुपर्नेः</u>** (१) यस नियमावली बमोजिम क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था संचालन गर्न चाहने कम्पनीले आफ्नो उद्देश्य अनुरुपको कार्य संचालन गर्नुअघि मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट वाणिज्य कानुन वा ब्यबस्थापन विषयमा कम्तीमा स्नातक तह उत्तिर्ण गरेको एक जनालाई कम्पनीको नियम पालना अधिकृतको रुपमा तोकी बोर्डलाई जानकारी दिनुपर्ने छ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम तोकिएको नियम पालना अधिकृतले धितोपत्रसम्बन्धी ऐन तथा ऐनअर्न्तगत बनेका नियम तथा क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको लागि बनेका निर्देशिकाको पालनाको अनुगमन गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपनियम (२) बमोजिम अनुगमन गर्दा ऐन, नियम तथा निर्देशनको पालना नभएको पाइएमा बोर्ड तथा आफ्नो कार्यकारी प्रमुख वा संचालक समितिलाई अविलम्ब जानकारी गराउनुपर्ने छ ।

परिच्छेद-५

<u>क्रेडिट रेटिङ्ग कार्य तथा आचार संहिता</u>

१९. **<u>ग्राहकसँग सम्झौता गर्नुपर्नेः</u>** (१) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले रेटिङ्ग गर्न/गराउन चाहने ग्राहकसँग लिखित सम्झौता गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम गरिने सम्झौतामा रेटिङ्ग सम्बन्धमा लागू हुने हदसम्म देहायका व्यवस्थाहरु खुलाइएको हुनुपर्ने छः-

(क) रेटिङ्गको सम्बन्धमा प्रत्येक पक्षहरु बीचका अधिकार र दायित्वहरु सम्बन्धमा,

(ख) रेटिङ्ग संस्थाले लिने शुल्कसम्बन्धमा,

(ग) रेटिङ्ग गरिने धितोपत्र वा अन्य उपकरणको अवधिभरि क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले गरेको रेटिङ्गको आवधिक अनुगमन तथा पुनरावलोकन गराउन ग्राहक मन्जुर रहेको सम्बन्धमा,

(घ) यथार्थ र उपयुक्त रेटिङ्ग तय गरी रेटिङ्ग कायम राख्न क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थालाई सहयोग गर्न ग्राहकको मञ्जुरी सम्बन्धमा खास गरी ग्राहकले क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थालाई समयमै सत्य र पर्याप्त जानकारी तथा विवरण उपलव्ध गराउने सम्बन्धमा,

(ङ) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले ग्राहकलाई प्रदान गरेको रेटिङ्गको स्तरको जानकारी ग्राहकले स्वीकार गरेको अवस्थामा नियमित तबरबाट प्रवाहित गर्ने वा स्वीकार नगरेको अवस्थामा बोर्डलाई जानकारी गराउने सम्बन्धमा,

(च) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले ग्राहकको धितोपत्रको अन्तिम रेटिङ्गसम्बन्धी स्वीकार गरेका वा नगरेका जानकारी तथा रेटिङ्गको परिणाम प्रदान गरिएको मिति विवरणपत्र वा अन्य सार्वजनिक विवरण प्रवाहमा समावेश गर्न ग्राहक मञ्जुर भएको सम्बन्धमा ।

२०. **रेटिङ्ग गर्नुपर्नेः (१)** क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले ग्राहकको रेटिङ्ग गर्दा संगठित संस्था भए उसको आर्थिक (वित्तीय), व्यवस्थापन र जोखिम पक्षको मूल्याङ्कन वा विश्लेषणको आधारमा रेटिङ्गको परिणाम दिनुपर्ने छ ।

(२) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले निर्धारण गरेको प्रत्येक रेटिङ्गको सम्बन्धमा बोर्डलाई जानकारी गराउनु पर्ने छ ।

२१. **रेटिङ्ग अनुगमन सम्बन्धमाः** (१) प्रत्येक क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले ग्राहकले स्वीकार गरेको रेटिङ्ग कम्तीमा तीन बर्षसम्म निरन्तर अनुगमन गर्नुपर्ने छ ।

(२) क्रेडिट रेटिङ्ग कम्पनीले रेटिङ्गको अनुगमन गर्दा पहिला गरेको रेटिङ्गमा भएको परिवर्तन यथाशिघ्र प्रेश विज्ञप्ती तथा वेव साईटमार्फत सार्वजनिक गर्नुपर्ने छ र सो सम्बन्धमा बोर्डलाई समेत जानकारी गराउनुपर्ने छ ।

२२. **सहयोग गर्नुपर्नेः** (१) प्रत्येक संगठित संस्था वा व्यक्तिले निष्काशन हुने धितोपत्र वा सुरक्षणको सम्बन्धमा मूल्याङ्कन गर्न आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण विवरण तथा सूचना क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थालाई उपलब्ध गराई सहयोग गर्नु कर्तव्य हुनेछ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम सहयोग नगरेको कारणबाट रेटिङ्ग वा स्तर निर्धारणमा फरक परेमा सोको जवाफदेहिता सूचना तथा विवरण उपलब्ध गराउनुपर्ने पक्षको हुनेछ ।

२३. **रेटिङ्ग पुनरावलोकन तथा फिर्ता लिने प्रक्रियाः** (१) ग्राहकले नियम २१ बमोजिम क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थालाई अनुगमन गर्ने दायित्व पूरा गर्न सहयोग नगरेमा क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले प्राप्त गर्न सकेको अधिकतम जानकारीको आधारमा रेटिङ्ग पुनरावलोकन गर्नुपर्ने छ । त्यसरी सहयोग प्राप्त गर्न नसकेकोले प्राप्त हुन सकेका अधिकतम जानकारीको आधारमा रेटिङ्ग अनुगमन गरिएको जानकारी सार्वजनिक रुपमा प्रवाहित गराउनुपर्ने छ ।

(२) रेटिङ्ग गरिएको धितोपत्रको निष्काशनकर्ता कम्पनी खारेज भएकोमा बाहेक अन्य अवस्थामा क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले रेटिङ्ग कायम रहने गरी निश्चित गरिएको अवधि बाँकी रहेसम्म रेटिङ्ग फिर्ता लिन पाउने छैन ।

(३) निष्काशनकर्ता कम्पनी अर्को कम्पनीमा गाभिएकोमा रेटिङ्ग गरिएको धितोपत्रसम्बन्धी दायित्व फरफारक नहुँदासम्म नयाँ कम्पनीको धितोपत्रको रुपमा अनुगमन चालु राख्नुपर्ने छ ।

(४) ग्राहकले सहयोग नगरेमा र त्यस्तो सहयोगबिना रेटिङ्ग अर्थहीन हुने कुरामा रेटिङ्ग संस्था विश्वस्त भएमा रेटिङ्ग फिर्ता लिन सक्ने छ । त्यस्तो अवस्था परेर रेटिङ्ग फिर्ता लिने भएमा प्राप्त अधिकतम सूचनाको आधारमा एक पटक अनुगमन गरी रेटिङ्ग फिर्ता लिने सम्बन्धमा बोर्ड तथा सार्वजनिक जानकारीको लागि सूचना प्रकाशित गरी कम्तीमा ६ महिना सम्म रेटिङ्ग निगरानीमा राख्नुपर्नेछ र सो पश्चात् अर्को एक पटक अनुगमन गर्दा सुधार नभएमा क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले रेटिङ्ग फिर्ता लिन सक्ने छ ।

२४. **आन्तरिक आचारसंहिता बनाई लागु गर्ने:** (१) धितोपत्रको भित्री कारोबार, जालसाजी, भ्रामक विवरण दिने लगायतका ऐननियमको व्यवस्था उल्लंघन हुने गरी अस्वस्थ कारोबारमा संलग्न हुन नदिन क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले आफ्ना कर्मचारीहरुको धितोपत्र कारोबार अनुगमनलगायतका लागि आन्तरिक आचार संहिता बनाई लागू गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपनियम (१) बमोजिम लागू गरिएको आचारसंहिताको बोर्डलाई जानकारी गराउनुपर्ने छ ।

२५. **रेटिङ्गको व्याख्या तथा जवाफदेहिता सार्वजनिक गर्ने:** प्रत्येक क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले कुनैपनि संगठित संस्थाको रेटिङ्गको परिणाम सार्वजनिक गर्दा देहायबमोजिम गर्नुपर्ने छः–

(क) रेटिङ्गको संकेतको परिभाषा, वर्गिकरण तथा प्रयोग गरिने संकेत बोर्डलाई जानकारी गराएर मात्र सार्वजनिक गर्ने,

(ख) रेटिङ्गको अर्थ कुनै धितोपत्र खरिद गर्ने, स्वामित्वमा राख्ने वा बिक्री गर्ने सिफारीश होइन भन्ने कुरा सम्बन्धित् सबैलाई जानकारी गराउने,

(ग) रेटिङ्ग निर्धारण गर्दा सबल र जोखिम पक्षहरुको विश्लेषणसमेत उल्लेख गरिएको रेटिङ्गको औचित्य रेटिङ्ग संस्थाको वेबसाइटमार्फत सार्वजनिक रुपमा उपलब्ध गराउने ।

२६. **रेटिङ्ग समिति गठन गर्नुपर्ने:** (१) प्रत्येक क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले रेटिङ्ग गर्ने प्रयोजनका लागि एक रेटिङ्ग समिति गठन गर्नुपर्ने छ ।

(२) रेटिङ्ग समितिमा रहने सदस्यहरुको योग्यता तथा अयोग्यता क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाका कार्यकारी प्रमुख तथा संचालकभन्दा कम नहुने गरी आवश्यक व्यवस्था गर्नुपर्ने छ ।

(३) रेटिङ्ग समितिमा रहने सदस्य सम्बन्धमा आवश्यक गोप्यता कायम राख्नुपर्ने छ ।

(४) रेटिङ्ग समिति सम्बन्धमा बोर्डलाई आवश्यक जानकारी दिनुपर्ने छ । बोर्डले कुनै निर्देशन दिएमा सोहीबमोजिम समितिमा आवश्यक हेरफेर गर्नुपर्ने छ ।

२७. **रेटिङ्गको प्रकृया तथा कार्यविधि सम्बन्धमाः** (१) प्रत्येक क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले अबलम्बन गर्ने रेटिङ्ग प्रकृया तथा कार्यविधि बोर्डलाई जानकारी गराउनुपर्ने छ ।

(२) रेटिङ्ग निर्धारणसम्बन्धी आधारभूत नीति तथा कार्यविधि तयार गरी सार्वजनिक गर्नुपर्ने छ ।

(३) रेटिङ्ग सम्बन्धमा प्रयोग गरिने चिन्ह, संकेत वा कार्यविधिसम्बन्धमा बोर्डलाई पूर्व जानकारी गराउनुपर्ने छ र सो मा कुनै परिवर्तन गर्नु परेमा बोर्डलाई पूर्व जानकारी गराएर मात्र परिवर्त गर्नुपर्ने छ ।

(४) रेटिङ्गमा परिवर्तन गर्ने लगायतका सबै रेटिङ्ग निर्णयहरु रेटिङ्ग समितिले लिने छ ।

तर, अकस्मात सृजना भएको परिस्थितिमा रेटिङ्गलाई निगरानीमा राख्नुपर्दा रेटिङ्ग संस्थाको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतले निगरानीमा राखी रेटिङ्ग समितिलाई जानकारी गराउन सक्नेछ ।

(५) धितोपत्र रेटिङ्ग गर्दा क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले रेटिङ्ग यथार्थ तथा उपयुक्त होस् भन्ने सुनिश्चित गर्न परिपालना अभ्यास अपनाउनुपर्ने छ ।

(६) ग्राहकको धितोपत्रको निर्धारित रेटिङ्ग तथा रेटिङ्गमा परिवर्तन भएमा सो को जानकारी बोर्ड तथा स्टक एक्सचेन्जलाई र सार्वजनिक जानकारीका लागि प्रेश विज्ञप्ति र वेवसाइटमार्फत सूचना प्रवाहित गर्नुपर्ने छ ।

२८. **गोप्यतासम्बन्धमा:** प्रचलित कानुनबमोजिम बोर्ड, अदालत वा अन्य निकायमा पेश गर्नुपर्ने अवस्थामा बाहेक क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले आफ्नो ग्राहकले दिएको जानकारीको गोप्यता कायम राख्नुपर्ने छ ।

२९. **क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले आचारसंहिता पालना गर्नुपर्ने:** क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले अनुसूची-१० बमोजिमको आचारसंहिताको पूर्ण पालना गर्नुपर्ने छ ।

३०. **सेवाशुल्क:** (१) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थालेक्रेडिट रेटिङ्ग सम्बन्धी सेवा प्रदान गरे वापत अनुसूची-९ बमोजिम सेवाशुल्क लिन सक्नेछ ।

(२) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको एक महिनाभित्र उक्त आर्थिक वर्षमा उपनियम (१) बमोजिम क्रेडिट रेटिङ्ग व्यवसायबाट प्राप्त गरेको कूल सेवा शुल्कको तीन प्रतिशत रकम बोर्डमा बुझाउनुपर्नेछ ।

परिच्छेद-६

वित्तीय विवरण, लेखा परीक्षण तथा प्रतिवेदनसम्बन्धी व्यवस्था

३१. **हिसाव किताव र अभिलेख दुरुस्त राख्नुपर्ने:** प्रत्येक क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले प्रचलित कानुनबमोजिम राख्नुपर्ने हिसाबको अतिरिक्त देहायबमोजिमको विवरणहरु दुरुस्त अभिलेख गरी कम्तीमा पाँच बर्षको समयावधिसम्म सुरक्षित रुपमा राख्नुपर्ने छ :-

(क) प्रत्येक ग्राहकसँग गरिएको सम्झौताको प्रति,

(ख) प्रत्येक ग्राहकले प्रदान गरेका जानकारी तथा विवरणहरु,

(ग) प्रत्येक ग्राहकसँग गरेको क्रेडिट रेटिङ्गसँग सम्बन्धित् पत्राचारहरु,

(घ) विभिन्न धितोपत्रहरुको लागि निर्धारण गरिएको रेटिङ्ग र त्यसमा भएको हेरफेर वा परिवर्तन

(ङ) रेटिङ्ग समितिको ठहर वा निर्णय ,

(च) रेटिङ्ग समितिको निर्णयहरु तथा त्यसपछि निष्काशनकर्तासँग गरिएका पत्राचार,

(छ) बोर्डले तोकिदिएका अन्य कुराहरु ।

३२. **लेखापरीक्षक तथा लेखापरीक्षणसम्बन्धी व्यवस्था:** (१) चार्टर्ड एकाउन्टेन्सी वा सोसरहको परीक्षा उत्तीर्ण गरी नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाबाट पेशागत प्रमाणपत्र प्राप्त गरेको लेखापरीक्षक मात्र क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको लेखापरीक्षकको रुपमा नियुक्त हुन योग्य हुनेछ ।

(२) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले लेखा परीक्षकको नियुक्ति गरेको पन्ध्र दिनभित्र बोर्डलाई सोसम्बन्धी जानकारी पठाइसक्नुपर्ने छ ।

(३) लेखा परीक्षकले क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षणसम्बन्धी प्रचलित मूल्य मान्यता र मापदण्डअनुसार गर्नुपर्ने छ ।

(४) बोर्डले क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको लेखापरीक्षकले लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा थप विवरणहरु खुलाउनुपर्ने गरी तोकिदिन सक्नेछ ।

३३ **विवरण तथा प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेः** (१) प्रत्येक क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले प्रत्येक त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको तीस दिनभित्र क्रेडिट रेटिङ्गसम्बन्धी विवरणहरु समावेश भएको लिखित त्रैमासिक प्रतिवेदन बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्ने छ ।

(२) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले उपनियम (१) बमोजिमको प्रतिवेदनको अतिरिक्त बोर्डले समय समयमा मागेका अन्य जानकारी, विवरण तथा संस्थासँग सम्बन्धी कुराहरुमा माग गरिएको स्पष्टीकरणहरु बोर्डलाई लिखित रुपमा उपलव्ध गराउनुपर्ने छ ।

(३) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले देहायका कुराको जानकारी बोर्डलाई तुरुन्त दिनुपर्ने छः-

(क) संस्थापक, संचालक तथा कार्यकारी प्रमुख प्रचलित कानुनबमोजिम कुनै कारवाहीमा परेमा,

(ख) संस्थापक, संचालक तथा कार्यकारी प्रमुख कर्जा सूचना केन्द्रको कालो सूचीमा परेमा,

(ग) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको व्यवस्थापन वा संगठन ढाँचामा कुनै परिवर्तन भएमा,

(घ) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थामा नियम पालना अधिकृतको नियुक्ति वा परिवर्तन भएमा ।

(४) यस नियम बमोजिम क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले पेश गर्नुपर्ने विवरण सम्बन्धमा बोर्डले समय समयमा ढाँचा तोकिदिन सक्नेछ ।

३४. **क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले गर्न नहुने तथा जानकारी प्रवाह गर्नुपर्नेः** (१) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले आफ्नो वा आफ्नो संस्थापक सेयरधनी, मूख्य सेयरधनी वा आफ्नो मूख्य संस्था वा सहायक संस्थाहरुको क्रेडिट रेटिङ्ग गर्नु हुदैन ।

(२) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले आफ्नो मूख्य शेयरधनी वा मूख्य शेयरधनी कुनै कम्पनीमा आधारभूत शेयरधनी भएमा त्यस्तो कम्पनीको क्रेडिट रेटिङ्ग गर्न पाउने छैन ।

स्पष्टिकरण : आधारभूत शेयरधनी भन्नाले प्रचलित कम्पनी ऐनमा भएको व्यवस्था बमोजिमको आधारभूत शेयरधनीलाई जनाउने छ ।

(३) क्रेडिट रेटिङ्ग गराउने ग्राहक देहायअनुसारका भएमा क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थासँग कुन किसिमको सम्बन्ध रहेको छ सो सम्बन्धी व्यहोरा रेटिङ्ग उद्घोषणमा खुलाउनुपर्ने छः–

(क) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था वा संस्थाका संचालक वा कार्यकारी प्रमुखको व्यक्तिगत रुपमा कुनै वित्तीय स्वार्थ भएमा,

(ख) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था वा यसका मूख्य शेयरधनी, ग्राहक कम्पनीको एसोसिएट कम्पनी रहेको भएमा,

स्पष्टिकरणः यस उपनियमको प्रयोजनका लागि “एसोसियट” भन्नाले क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थासँग सम्बन्धित् देहायको व्यक्तिलाई जनाउने छः-

१. प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा आफैले वा आफूसहित आफ्नो एकाघरको परिवारको सदस्यसमेत मिली क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको कम्तीमा दश प्रतिशत शेयर स्वामित्व ग्रहण गरेको वा मताधिकार प्राप्त गरेको, वा

२. क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था आफै वा मूख्य कम्पनी वा सहायक कम्पनीसँग मिलेर प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा दश प्रतिशतभन्दा कम नहुने गरी शेयर स्वामित्व ग्रहण गरेको वा मताधिकार प्राप्त गरेको कम्पनी ।

परिच्छेद-७

विविध

३५. **लेखापरीक्षकलाई कारबाही गर्न सक्नेः** कुनै लेखापरीक्षकले लेखापरीक्षण गर्दा यस नियमावलीबमोजिम लेखापरीक्षण नगरेमा त्यस्तो लेखापरीक्षकको सम्बन्धमा आवश्यक कारबाही गर्न बोर्डलाई मनासिब लागेमा कारबाहीको लागि नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्टस् संस्थासमक्ष लेखी पठाउनेछ र सो को छ महिनाभित्रमा उक्त संस्थाले कारवाही गरेको जनाकारी बोर्डलाई दिनुपर्नेछ । सो समयावधिभित्र उल्लेखित जानकारी प्राप्त नभएमा बोर्डले आफ्नो वेवसाइटमा त्यस्तो लेखा परीक्षकलाई कारवाहीका लागि सिफारिश गरिएको जानकारी राख्नेछ ।

३६. **स्वामित्व परिवर्तन सम्बन्धी व्यवस्थाः** क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको शेयरधनीको स्वमित्व हस्तान्तरण तथा नामसारीसम्बन्धी व्यवस्था बोर्डका अन्य नियमावलीले तोकेबमोजिम र सो नभएको अवस्थामा बोर्डको निर्देशानुसार हुनेछ ।

३७. **नियमन गर्ने अधिकारः** बोर्डलाई क्रेडिट रेटिङ्ग सम्बन्धमा नियमन गर्ने पूर्ण अधिकार हुनेछ ।

३८. **प्रवन्धपत्र नियमावलीमा संशोधनः** क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले बोर्डको पूर्व स्वीकृति लिई आफ्नो प्रबन्धपत्र तथा नियमावलीमा रहेका व्यवस्थाहरु संशोधन गर्न सक्नेछ र त्यसरी संशोधन कम्पनी रजिष्ट्रको कार्यालयमा अभिलेख गरेको जानकारी तीस दिनभित्र बोर्डमा पेश गर्नुपर्ने छ ।

३९. **अनूसुचीमा हेरफेर वा थपघटः** बोर्डले आवश्यकताअनुसार यस नियमावलीका अनुसूचीहरुमा हेरफेर वा थपघट गर्नसक्ने छ ।

४०. **बाधा अड्काउ फुकाउने**ः यस नियमावलीअनुसार काम गर्दा गराउँदा कुनै कठिनाई वा अवरोध आएमा बोर्डले बाधाअड्काउ फुकाउन आवश्यक आदेश वा निर्देशन जारी गर्न सक्नेछ ।

♦♦♦♦♦

अनुसूची–१

(नियम ६ संग सम्बन्धित)

<u>क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था संचालन गर्ने अनुमति लिनको लागि दिने निवेदनको ढाँचा</u>

मितिः

श्री नेपाल धितोपत्र बोर्ड
.... ।

बिषयः अनुमतिपत्र पाउँ ।

यस संस्थाले धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ र सो ऐन अन्तर्गत बनेको नियम, विनियम, निर्देशिका तथा अन्य प्रचलित नेपाल कानुनको अधीनमा रही क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको रुपमा काम गर्न चाहेकोले लाग्ने दस्तुर, विवरण र कागजात संलग्न गरी यो निवेदन पेश गरेका छौ ।

संलग्न कागजात तथा उल्लेखित विवरण सत्य तथ्य छन् । कुनै विवरण जानीजानी लुकाएको वा गलत विवरण पेश गरेको छैन । विवरण लुकाएको वा गलत विवरण वा कागजात पेश गरेको ठहरेमा कानुनबमोजिम सहुँला बुझाउँला ।

<u>कार्यकारी प्रमुखः</u>

नामः दस्तखतः

निवेदक संगठित संस्थाको नाम :..............................

ठेगानाः अंचल................................जिल्ला ....

गा.वि.स./न.पा.................................

टोल........................वडा नं.........ब्लक नं......... फोन नंः.................. फ्याक्सः..................इमेल ....

रजिष्टर्ड कार्यालयः

<u>संगठित संस्थाको छापः</u>

अनुसूची– २

(नियम ६, नियम १० को उपनियम (१) र नियम ११ संग सम्बन्धित)

<u>अनुमतिपत्र तथा नवीकरण दस्तुर</u>

१.	निवेदन दस्तुर	१०,०००/- (दश हजार रुपैया)
२.	अनुमतिपत्र दस्तुर	१,५०,०००/- (एक लाख पचास हजार रुपैया)
३.	नवीकरण शुल्क	१,००,०००/- (एक लाख रुपैया)

अनुसूची– ३

(नियम ६ को खण्ड (ग) संग सम्बन्धित)

कार्यकारी प्रमुख, संस्थापक तथा संचालक समितिका पदाधिकारीहरुको विवरण

फोटो

१. नामः

२. स्थायी ठेगानाः अंचल....................जिल्ला .... गा. वि.स. ⁄ न.पा. ....
टोल..................वडा नं........घर ⁄ ब्लक नं........ फोन नंः............... फ्याक्सः.......................
इमेल ....

३. हालको ठेगानाः अंचल....................जिल्ला .... गा.वि.स. ⁄ न.पा...........................
टोल..................वडा नं........घर ⁄ ब्लक नं........ फोन नंः............... फ्याक्सः........................

इमेल ....

४. बाबु तथा आमाको नामः

५. बाजेको नामः

६. पति वा पत्निको नामः

७. शैक्षिक योग्यताः

८. कार्यअनुभवः

९. तालिम

१०. अन्य कम्पनी वा संगठित संस्थामा संस्थामा १ प्रतिशत वा सो भन्दा बढी स्वामित्व वा कुनै लाभको पदमा रहेको भए तत्सम्बन्धी विवरणः

११. निवेदक संस्था वा संगठित संस्थाको अन्य संस्थापक, संचालक वा कार्यकारी प्रमुखसंग कुनै नाता सम्बन्ध भए सो सम्बन्धी विवरणः

१२. आफू उपर वा आफू सम्बद्ध कुनै कम्पनी वा संगठित संस्था उपर धितोपत्र सम्बन्धी कानुन तथा अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम कुनै कारवाही भएको वा भैरहेको भए सो सम्बन्धी विवरणः

१३. क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको कार्यकारी प्रमुख तथा संचालक समितिका पदाधिकारीको रुपमा काम गर्न योग्यता पुरा भएको उद्घोषणः

दस्तखतः ....

संलग्न गर्नुपर्ने कागजातः

१. योग्यता र अनुभव प्रमाणित गर्ने कागजातको प्रतिलिपि ।

२. नागरिकताप्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।

अनुसूची– ४

(नियम ६ को खण्ड (घ) संग सम्बन्धित)

संस्थापक कम्पनी वा संगठित संस्थाको सम्बन्धमा पेश गर्नुपर्ने विवरण तथा कागजात

(क) संस्था दर्ता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपी,

(ख) प्रबन्धपत्र र नियमावली,

(ग) संस्थापकहरुवीच क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था संस्थापन गर्ने सम्बन्धमा कुनै सम्झौता भएको भए त्यस्तो सम्झौताको प्रतिलिपि,

(घ) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था संचालनका लागि तयार गरीने पूर्वाधार सम्बन्धी देहायको विवरणः-

१. कार्यालय रहने स्थान तथा कार्यालयले ओगटने क्षेत्रफल सम्बन्धी विवरण,

२. संगठन संरचना तथा कार्य बिभाजन सम्बन्धमा गरीने व्यवस्था,

३. क्रेडिट रेटिङ्ग सम्बन्धी सेवा संचालनका लागि तयार गरीने कार्यालय उपकरण तथा प्रविधि सम्बन्धी विवरण,

४. क्रेडिट रेटिङ्ग गरिएका धितोपत्र वा अन्य उपकरणहरुको अभिलेख राख्ने तथा अभिलेखको सुरक्षाका लागि गरीने व्यवस्था,

५. क्रेडिट रेटिङ्ग सम्बन्धी सेवा सञ्चालनका लागि व्यवस्था गरीने जनशक्ति सम्बन्धी विवरण ।

अनुसूची–५

(नियम ८ को उपनियम (१) को खण्ड (घ) संग सम्बन्धीत)

जनशक्ति सम्बन्धी बिबरण

क.सं.	पुरा नाम	ठेगाना	पद	कार्य जिम्मेवारी	शैक्षिक योग्यता	कार्य अनुभव

अनुसूची– ६

(नियम १० को उपनियम (२) संग सम्बन्धीत)

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

काठमाण्डौ ।

<u>क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको अनुमतिपत्र</u>

अनुमतिपत्र नं. …………

…………………………मा मुख्य कार्यालय रहेको श्री………………………………लाई धितोपत्रसम्बन्धी ऐन तथा यस अन्तर्गत बनेका नियम, निर्देशिका तथा अन्य प्रचलित कानुनको अधीनमा रही क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको रुपमा कार्य गर्न यो अनुमतिपत्र प्रदान गरिएको छ ।

नवीकरण भएमा बाहेक यो अनुमतिपत्रको वहाली………………सम्म हुनेछ ।

आधिकारिक दस्तखतः

नामः

पदः

मितिः

बोर्डको छापः

अनुसूची–७

(नियम ११ को उपनियम (१) संग सम्बन्धित)

अनुमतिपत्रको नवीकरणको लागि दिने निवेदनको ढाँचा

मितिः

श्री नेपाल धितोपत्र बोर्ड
.... ।

बिषयः **अनुमतिपत्र नवीकरण गरी पाउँ ।**

क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था नियमावली, २०६८ बमोजिम क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको रुपमा कार्य गर्न तहाँबाट प्राप्त अनुमतिपत्र मिति . . . . सम्म कायम रहेकोले नवीकरण गरी पाउनका लागि अनुमतिपत्र तथा बार्षिक शुल्क यसै साथ संलग्न गरी पेश गरेको छु ।

आधिकारिक दस्तखत :

नाम :

पद :

संगठित संस्थाको छापः

अनुसूची– ८

(नियम ४ को उपनियम (३) संग सम्बन्धित्)

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

काठमाण्डौ ।

विदेशमा स्थापित क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थालाई प्रदान गरिने सहमतिपत्र

सहमतिपत्र नं. …………

…………………………मा मुख्य कार्यालय रहेको श्री………………………………लाई धितोपत्रसम्बन्धी ऐन तथा यस अन्तर्गत बनेका नियम, निर्देशिका तथा अन्य प्रचलित कानुनको अधीनमा रही क्रेडिट रेटिङ्गको कार्य गर्न संयुक्त लगानीमा कम्पनी स्थापना गर्न यो सहमतिपत्र प्रदान गरिएको छ ।

आधिकारिक दस्तखतः

नामः

पदः

मितिः

बोर्डको छापः

बोधार्थ तथा कायार्थ :

श्री नेपाल सरकार

कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालय : यस बोर्डमा नियमानुसार अनुमति पत्र प्राप्त गरेपछि क्रेडिट रेटिङ्ग व्यवसाय संचालन गर्न पाउने गरी संयुक्त लगानी कम्पनी स्थापना कार्य अगाडी बढाईदिनु हुन ।

अनुसूची– ९

(नियम ३० को उपनियम (१) संग सम्बन्धीत)

क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले लिनसक्ने शुल्क

क.शेयर, अग्राधिकार (प्रिफरेन्स) शेयर, डिबेन्चर, ऋणपत्र वा अन्य धितोपत्र

रेटिङ्ग शुल्क (पहिलो वर्षको लागि) -निष्काशन रकमको अधिकतम ०.१० प्रतिशत वा न्यूनतम एक लाख पचास हजार रुपैया

रेटिङ्ग अनुगमन शुल्क (वार्षिक)- निष्काशन रकमको अधिकतम ०.०१ प्रतिशत वा न्यूनतम पचास हजार रुपैया

ख.ऋणको लागि कुल ऋण रकमको-अधिकतम ०.१० प्रतिशत वा न्यूनतम एक लाख पचास हजार रुपैया

ग.अन्य धितोपत्र वा उपकरण

उपरोक्त सीमाभित्र रही क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले बोर्डको पूर्व स्वीकृती लिएर अन्य धितोपत्र वा उपकरणको लागि आवश्यक रेटिङ्ग शुल्क तोक्न सक्नेछ ।

नोटः

विविध खर्च र रेटिङ्गको क्रममा परियोजना मूल्यांकन गर्नु परेमा लिने शुल्क तथा कर सम्बन्धमा सम्झौतामा स्पष्ट उल्लेख गरी क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले शुल्क लिनसक्ने छ ।

अनुसूची– १०

(नियम २९ संग सम्बन्धित)

क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले पालना गर्नुपर्ने आचार संहिता

(१) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले लगानीकर्ताको हित संरक्षण गर्न पूर्ण प्रयास गर्नुपर्ने छ।

(२) व्यवसाय संचालनमा उच्चस्तरको व्यवसायिक Intrigity, dignity, मर्यादा अपनाउनुपर्ने।

(३) नैतिक तथा व्यवसायिक रुपमा आफ्नो अभिभारा निभाउनुपर्ने।

(४) बस्तुपरक तथा निष्पक्ष रेटिङ्ग प्रकृयाको लागि प्रत्येक समय उपयुक्त होसियारी र निष्पक्ष व्यवसायिक निर्णय गर्नुपर्ने,

(५) तर्क संगत र पर्याप्त आधारमा रेटिङ्ग मूल्याङ्कन गर्ने र आफ्नो निर्णयमा पुग्न सहयोगी भएका अभिलेख सुरक्षित राख्ने,

(६) एकरुपता तथा उपयुक्त रेटिङ्गस्तर प्रतिविम्बित गर्ने रेटिङ्ग प्रकृया स्थापित गर्ने,

(७) अस्वस्थ्य प्रतिस्पर्धा नगर्ने तथा अन्य रेटिङ्ग संस्थाको ग्राहकलाई उसले मागेको रेटिङ्ग दिने निश्चित् गरी आफूतिर नतान्ने,

(८) ग्राहकको महत्वपूर्ण परिवर्तनको आंकलन राख्ने र समयमै यथार्थ र उपयुक्त रेटिङ्ग गर्ने, दक्ष र उत्तरदायी हुने व्यवस्था विकास गर्नुका साथै ग्रहकको शाखस्तर (क्रेडिट वर्थीनेस) मा असर पार्ने खालको सम्बन्धित् तत्वहरुको सुक्ष्म अनुगमन गर्ने,

(९) पत्रिका तथा वेबसाइटमार्फत् रेटिङ्ग तरिकाको जानकारी प्रवाहित गर्ने,

(१०) रेटिङ्गलाई यथार्थ वस्तुगत तथा निष्पक्ष बनाउने तथा कर्तव्य तथा स्वार्थ बाझिने सम्बन्धमा ग्राहकलाई आवश्यक जानकारी गराउने,

(११) मौखिक वा लिखित रुपमा आफ्नो योग्यता वा कुनै सेवा प्रदान गर्ने क्षमताबारे तथा अन्य ग्राहकलाई पुऱ्याएको सेवा बारे बढाइचढाई प्रस्तुत नगर्ने,

(१२) बोर्ड, स्टक एक्सचेन्ज तथा सर्वसाधारणलाई कुनै असत्य विवरण नदिने, तात्विक विवरण नलुकाउने तथा गलत अर्थ लाग्ने विवरण, प्रतिवेदन, कागजात वा सूचना प्रवाहित नगर्ने,

(१३) नियमकानुन तथा बोर्ड वा अन्य नियमन निकायको निर्देशन उलंघन भएको वा पालना नभएको कारणबाट भएको सजाय वा कानुनी कारवाही अबिलम्ब बोर्डलाई जानकारी गराउने व्यवस्था सुनिश्चित गर्ने,

(१४) आफूले गरेका कामकारवाहीसंग सम्बन्धित् ऐन, नियम, परिपत्रको सम्बन्धमा उपयुक्त स्तरको बुझाई तथा सक्षमता राख्ने तथा पालना गर्ने,

(१५) रेटिङ्ग निर्धारण तथा परिवर्तनसहित विशेष जानकारी दुरुपयोग हुन नपाउने व्यवस्था सुनिश्चित गर्ने,

(१६) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था स्वयं वा यसका कुनै पनि कर्मचारीले प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष कुनै खास धितोपत्रको सम्बन्धमा सर्वजनिक पहुचको माध्यमले लगानी परामर्श दिन नहुने,

(१७) बोर्डले क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाको अनुमति खारेज गरेमा वा सजाय गरेकोमा ग्राहक लगानीकर्ताको हितमा गम्भिर प्रभाव पार्ने गरी वित्तीय स्थितिमा परिवर्तन भएमा अबिलम्ब ग्राहकलाई जानकारी दिने र प्रभावित ग्राहक/लगानीकर्ताले चाहेबमोजिम बाँकी रहेको कार्यहरुसम्बन्धमा अन्य व्यवसायीलाई हस्तान्तरण हुन सक्ने व्यवस्था सुनिश्चित गर्ने,

(१८) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले आफूले गर्ने रेटिङ्ग कार्य र अन्य कार्यहरुबिचमा खिचोला नहुने गरी स्पष्ट, स्वतन्त्र तथा उचित दुरी कायम राख्नुपर्ने,

(१९) बोर्डले क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले आफ्नो आन्तरिक कारोबार संचालनका लागि तथा अधिकृत तहका कर्मचारीको संस्थाको आन्तरिक तथा रेटिङ्ग उद्योगको हिस्साको रुपमा उपयुक्त आचारसंहिता विकास गर्ने । यस्तो आचारसंहिता व्यवसायिक उच्चता तथा गुणस्तर, गोप्यता, बस्तुपरक, हित बाझ्ने स्थिति रहन नदिने, शेयर स्वामित्व र निहित स्वार्थको जानकारी प्रवाहित गर्ने सम्बन्धी व्यवस्थाहरु समेट्ने,

(२०) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले यसको नियमपालना अधिकृतलाई निजको कर्तव्य पूरा गर्न पर्याप्त स्वतन्त्रता र अधिकार प्रदान गर्ने,

(२१) आफूले संचालन गरेको व्यवसायसम्बन्धमा उच्च व्यवस्थापन, खास गरी निर्णयकर्तालाई आवधिक रुपमा सम्पूर्ण सान्दर्भिक जानकारी दिने र सुनिश्चित गर्ने,

(२२) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले सुशासन तथा असल कर्पोरेट नीति अपनाउने पद्धति सुनिश्चित गर्ने,

(२३) निष्काशनकर्ताले निजी तबरबाट रेटिङ्ग गराएको खण्डमा त्यस्तो रेटिङ्गको गोप्यता निर्वाह गर्ने तथा त्यस्को प्रचारप्रसार नगर्ने,

(२४) निष्काशनकर्ताको सहमति वा सहभागिता बिना गरिने रेटिङ्गको लागि छुट्टै संकेत प्रयोग गर्ने र त्यस्तो रेटिङ्गको प्रकृतिबारे विवरण प्रवाहित गर्ने,

(२५) निष्काशनकर्तालाई रेटिङ्ग स्वीकार गर्ने वा नगर्ने अवसर प्रदान गरी अन्तरक्रियात्मक रेटिङ्ग गरिएको अवस्थामा अस्वीकार गरिएको रेटिङ्ग पूर्णतः गोप्य राख्ने तथा बोर्ड वा अदालतले निर्देशन गरेकोमा बाहेक विवरण प्रवाहित नगर्ने,

(२६) क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले धितोपत्र बजार र खास गरी आफूले रेटिङ्ग गरेका धितोपत्रसम्बन्धमा देहाय बमोजिमका प्रभावित पार्ने कार्य नगर्नेः-

- (क) झुठा बजार सृजना गर्ने,
- (ख) मूल्यमा उतारचढाव गर्ने,
- (ग) निर्धारण गरिएको रेटिङ्ग प्रयोजनका लागि बाहेक स्टक एक्सचेन्जमा सूचिकृत भएका वा सूचिकृत हुने धितोपत्रको सम्बन्धमा सार्वजनिक नभएका मूल्य सम्बेदनशील सूचना प्रवाहित गर्ने ।